

Cziczó Attila:

SZOBÁK

kisabszurd

©2012

www.cziczo.hu

s z e r e p l őr k

Csilla

Papó

Jucika

Bodri

Gábor

Gabriella

Jó

Rossz

Ember

Frici

Igazgatónő

Anya

Apa

Másikcsilla

Pástsínpad. A két széksor között jelennek meg a helyszínek.

(Csilla egyedül van. Nem találja a helyét. Hol rohanna, hol mozdulatlaná merevedik, hol kapálódzva ordít.)

HANGOK Csilla! Csillaaaaa... Hogy megnőttél! Kész felnőtt lett ez a kislány! Már nő vagy, te nagylány! Kislányom, hova nősz?

CSILLA Mit akartok?

HANGOK Csilla! Tanulj! Figyelj! Fogadd el! Ne csináld! Szabályok vannak, Csilla! Jó legyél!

CSILLA Jó vagyok.

HANGOK Csilla, ne feleelj! Mi lesz belőled? Elrontod az életed, ha nem fogadsz szót! Csilla! Itt mindenki jól csinálja a dolgát, te is legyél olyan, mint mások! Csilla!

CSILLA Csend! (csend) Mi lesz belőlem? Pincér, tanár, embercsináló, anyakönyvvezető, vagy pásztor? És ha elrontom? *Rontombantom, kezdődik az iskola, csak aszondom.* Ec-pec kimehetsz, holnapután nézhetsz bután! Okos számár miért nincs? És ki mondta, hogy kincs a tudás? Egy csárdában hány dudás tudja fújni együtt a nótát? Erre sem mond senki semmit, *all right!* Belenézek a jövőmbe: vajh mit hímeztek a keszkenőmbe? (belenéz a varázsgömbbe) Ez az élet tiszta kosz. Kösz!

(Csilla nem tudja, hová került hirtelen. Megszólal mellette Papó.)

PAPÓ Gyere, mama, melegíjjé meg! Fázok.

(Csilla nagy nehezen megérti, hogy most egy öreganyóka ő, aki a férjével éldegél együtt. Játssza a szerepet – ahogy a későbbiekben is!)

CSILLA Ne sírj, öreg!

PAPÓ Hámá hogyí ne! Hideg az iccaka.

CSILLA Hideg.

(Szalad be Jucika, az unoka.)

JUCIKA Nagymama, magymama, miért laktok ti gyufásdobozban?

CSILLA (nem érti)

PAPÓ Azí, me szegínyek vagyunk. Mint a templom egere.

CSILLA (kétségbeesetten) Szegény vagyok?

PAPÓ Jucika, kisonokám, biza mi szegínyek vagyunk.

JUCIKA (odabújik nagymamájához) Nagymama, miért lettél te pásztorlány?

CSILLA (kétségbeesetten) Pásztorlány lettem?

PAPÓ Jaó hivattás az, nem kő szígyeni! Én is pásztoe littem. Jaó az. Csak kevéset fizöt. (köp)

JUCIKA Nagymama, nagymama, milyen volt kislánynak lenni?

CSILLA Én... szerettem gyerek lenni. Mert... (kétségbeesetten) Mi történik itt?

PAPÓ (feláll) Kimegyek, levágom a Bodrit. (kimegy)

JUCIKA (sír) Nagypapa levágja Bodrikutyát? De miért?

CSILLA (szomorúan) Mert szegínyek vagyunk. Nincs mit enni.

BODRI (beszalad) Mi van itt, vaú?

JUCKA (megöleli) Bodri, Bodrikám! Miért kell levágni téged?

PAPÓ (kintről) Gyere, Bodri, he, lábhó!

BODRI (szomorúan) Én most le leszek vágva, vaú?

CSILLA Nem nyelvhelyesen mondod... de a lényeg, hogy igen, Papó levág téged, megfőz levesnek, és megeszünk vacsorára.

BODRI (szomorúan kimegy) Vaú...

JUCIKA (sír)

CSILLA Ne sírjál, kisunokám, ez az élet rendje!

JUCIKA (sírva) De miért? Miért az a rendje az életnek, hogy a jó emberek azt esznek, akit szeretnek? Én az ilyen életet nem vágyom, én a kutyuskámat le nem vágom, mert az az élet, amelyik nem mondja ki az igazságot, az nekem nem kell. Ilyen gázságot én nem akarok. Inkább vakarok bolhát, és éhen veszek. De kutyát a házamban sohasem *eszek!*

PAPÓ (jön be egy halom csonttal) Ej de finyom vót eza dög!

CSILLA Mind meg is etted, Papó?

PAPÓ Megám! Még a fülit is! Csak eza rakásnyi csont maradt e utóna!
(nézi a csontokat) Ejj, Bodri, hogy örúnyé ennek!

(Csilla felugrik, a többiek eltűnnek.)

CSILLA Tudtam, hogy ez lesz! Ilyen élet vár rám?

HANGOK Csilla! Csillaaaa...! Ha elrontod egyszer, az mindig úgy marad.

CSILLA Mindig? (csend) Hahó! Válaszoljatok!

(Megszólal a nászinduló.)

CSILLA Ez meg mi? Most meg anyakönyvvezető lettem? És hány éves?
Milyen öreg vagyok?

HANG Huszonhat.

HANG Huszonhét.

HANG Dehogy!

HANG De, mondom!

HANG Hát jó. De egy évet simán letagadhat.

CSILLA (kétségbeesetten) Huszonhat évesen így fogok kinézni?

HANGOK Így fogsz kinézni huszonhat évesen!

HANG Huszonhét.

(Csilla az anyakönyvvezető. Gábor és Gabriella érkezik a ceremóniához.)

CSILLA Kedves ifjú pár. Gabriella és Gábor.

GÁBOR Gabi.

GABRIELLA Én is. Gabi.

CSILLA Azért járultatok elém, hogy kimondjátok... (felismeri Gábort) Te vagy az, Gabi?

GÁBOR (zavartan) Gabi vagyok.

CSILLA Te... Te megnősülsz?

GÁBOR Megnősülök, igen.

GABRIELLA Elvesz feleségül a drágaságom.

CSILLA Gabi, te egy hete még belém voltál szerelmes.

GÁBOR Tényleg? Nem hiszem...

CSILLA Egy hete még szerelmet vallottál nekem a diófa alatt.

GABRIELLA Milyen diófa alatt?

GÁBOR A Kossuth utcai diófa alatt. De nem úgy volt!

GABRIELLA Te a Kossuth utcai diófa alatt szerelmet vallottál ennek?

GÁBOR Nem úgy volt. Csak mondogattam mindenfélét.

CSILLA Azt mondtad, hogy lehozod nekem a csillagokat, hogy életed végéig fogod a kezem, hogy csókjaiddal kápráztatsz örökké, hogy csak engem nézel két szemekkel, amíg világ a világ!

GABRIELLA Ezt nekem mondta. Mind!

GÁBOR Én ilyet sohasem mondtam senkinek.

GABRIELLA De nekem mondtad.

CSILLA Nekem mondtad!

GÁBOR Jó, lehet, hogy mondtam, de miért kell mindent szó szerint érteni? A férfi néha mond mindenfélét, de ez nem azt jelenti, hogy úgy is van.

GABRIELLA (sírva) Nem is engem szeretsz úgy, mint *mélyüket a hallgatók vermek?*

GÁBOR Ezt ne add az én számba, ezt a költő írta meg ilyenek.

GABRIELLA De te mondtad nekem!

CSILLA Neki is ezt mondtad?

GÁBOR (ideges) Mit kell minden apróságon így fennakadni! Mondtam, mondtam. És? Van ilyen. Egyszer ezt szeretem, egyszer azt. Nem lehet minden ígéretet betartani!

GABRIELLA (sír) Hülye vagy! (kirohan)

GÁBOR Tessék, jól megcsináltad! Most mehetek békíteni. Miért kell mindent elrontanod?

CSILLA Gabi, hiszen te ígértél fűt-fát, te ölelgettél szerelmesen, te mondtál nekem szép szavakat! Miért? Miért?

GÁBOR Szép szavak, szép szavak! Apám megmondta, hogy randán kell beszélni az asszonnyal, csak azt érti meg. (kirohan)

CSILLA (csend) Egy olyan társat akarok, aki ha rám néz, ugyanazt látja, amit én gondolok. Aki ha elmereng, ugyanazt gondolja, amit én

látok. Akivel mindenben megtalálom a közös hangot. Aki olyan, mint én, csak kifordítva. (fennhangon) Hogyan lett erre a világra az ember?

(Sötét fennsíkon szutykos fehér köpenyben dolgoznak a mesterek: embert csinálnak.)

CSILLA Van fej?

JÓ (felemel egyet) Ez? (mutatja)

ROSSZ (nézi) Nem jó.

JÓ És ez? (mutatja)

CSILLA Dobjad! (elkapja, nézi) Jó lesz. (szünet) Anyámnak volt ilyen. Feje. Erős csontokkal. Hüvelykujj? (mutatja)

JÓ (nézi) Jó lesz.

CSILLA (odadobja) Meg a szemei. Távol egymástól, mint ennek. (elgondolkozik) Álmomban láttam anyámat.

JÓ A fej nagyon fontos. A test azt tartja.

ROSSZ Meg a hüvelykujj. Attól ember az ember.

JÓ Ez egy nagyon jó szív. (mutatja)

ROSSZ (megáll) Azt is rakunk bele?

CSILLA (suttogva) Anyámnak még az orra volt jellegzetes. (csend) Ez is szív nélküli lesz? Vagy mi?

(Jó és Csilla kérdően Rosszra néznek.)

ROSSZ (csend) Szívvel.

JÓ Kell bele szív valahova.

CSILLA (folytatja) A fej az ember jellegzetessége.

JÓ Itt van két jó láb. (mutatja)

ROSSZ Az ember a hüvelykujjától ember. Meg az észtől.

CSILLA Hány ujj legyen a kezeken?

ROSSZ Öt. (keresgél) Itt van három, ezek jók. (dobja)

CSILLA Anyámtól hallottam egy mesét... De már nem emlékszem.

ROSSZ Minden megvan?

JÓ (számba veszi a végtagokat) Test, két kéz, két láb, hüvelykujjak,
fej, szív, ész.
ROSSZ Rakjuk össze!

(Fröcsög a vér, csontok törnek; kalapálnak, vágnak, fűrészelnek, szerelnek.)

ROSSZ (nézi az eredményt) Ez is olyan lett, mint mi.
CSILLA Megint. (legyint)
JÓ Lehet kidobni! (kidobják)
CSILLA Csak tudnám, hol rontjuk el!

(Jó és Rossz kimennek.)

CSILLA Hol rontom el?

(Csilla tanárnő. Hátából egy kés áll ki. Jön be az igazgatónő és Frici.)

IGAZGATÓ Kedves kollegina, itt van Frigyes a 12.B-ből. Szeretne valamit
elmondani, ugye, Frici?
FRICI Igen.
IGAZGATÓ Halljuk!
FRICI (téblából)
IGAZGATÓ Mi van, Fricikém? Most meg hallgatsz?
FRICI Nem-e lehetne, hogy...
CSILLA Így nem helyes, Frici. *Nem lehetne-e!* Így kell mondani.
FRICI Ja.
IGAZGATÓ Á, értem, zavarok! Kedves tanárnő, most elmegyek, és Frici majd
elmondja, amit nekem már elmondott az irodámban.
CSILLA Szóismétlés, kedves igazgatónő.
IGAZGATÓ Néha előfordul még nálunk, felnőtteknél is. Megyek. (nem
mozdul)
FRICI Megy?
CSILLA Kétgyével mondd, Frici!
FRICI Mit?

CSILLA Meggy.

FRICI De nem azt mondtam, hanem kérdeztem, hogy indul-e. Megy.

CSILLA Értem.

IGAZGATÓ Én nem értem. De *meggyek*. Viszontlátásra! (kisétál)

CSILLA (csend) Na, Frici? Mi a helyzet?

FRICI (hallgat)

CSILLA Miért hallgatsz? Mondd el, amiért jöttél.

FRICI Azt szeretném elmondani, hogy azért mert a tanárnő hátába szúrtam a kést, én igazából nem akartam rosszat a tanárnőnek.

CSILLA Pedig a hátba szúrás nem szép dolog.

FRICI Tudom. De azt azért tudnia kell a tanárnőnek, hogy a hét év alatt, amit három évig töltöttem ebben a szakiskolában, én sokat tanultam magától. És azt is el kell mondanom, hogy más ember lettem, mert a tanárnő odafigyelt rám. És lehet, hogy hátba szúrtam a tanárnőt, de akkor is szeretettel gondolok magára mindig, mert azért szúrtam csak meg a szívét, mert olyan nagy van magának szívből. És azt rám tetszett pazarolni hét évig, amíg elvégeztem ezt a három évet. Ezért.

CSILLA (sírással küszködik) Frici. Ötvenkét éves, egyedülálló, magyar-történelem szakos tanárnő vagyok, de diáktól ilyen szép, őszintén hangzó, a magyar nyelv szabályait ugyan figyelmen kívül hagyó, de mégis lélekhez szólóan gyönyörű mondatokat én még sohasem hallottam. Köszönöm.

FRICI (csend) Majd visszakaphatom a késemet?

CSILLA Persze. Ha ki tudod húzni kőkemény szívemből, akkor visszakapod a késedet.

FRICI Jó.

(Frici kimegy. Csilla kihúzza a kést.)

CSILLA Begyógyulnak a sebek?

(Csilla pincér egy kávézóban. Két nő ül egy asztalnál. Egyikük az anyja, másikuk az apja.)

CSILLA (felszolgál) Jó napot kívánok, parancsolnak étlapot? (felismeri) Anya!

ANYA Pucikám, meglepetés! Eljöttünk meglátogatni.

CSILLA Anya, most dolgozom...

ANYA Nagyon szomorú, hogy harminc évesen még ez a munkád!

CSILLA Szeretem. De hogy-hogy... És ki ez a hölgy?

ANYA (könnyes szemmel) Kislányom, hát nem ismered meg apucit?

APA Csillukám, itt van apuci!

CSILLA (nem érti) Én ezt nem értem.

ANYA Apuci kórházban volt, tudod. Mert komoly problémákkal küszködött. És a professzorok megvizsgálták, és diagnosztizálták a baját. Megműtötték apucit...

APA Meggyógyultam, Csillukám!

CSILLA Apa, te nő vagy?

ANYA Apuci nő lett, így igaz. Mert ez kellett ahhoz, hogy újra önmaga lehessen. Újra boldog család lehetünk, pucikám!

CSILLA Az apámból nő lett?

ANYA Ne lovagolj már ezen a dolgon, pucikám! Érezd a harmóniát, ami újra árad a szüleid boldogságából!

APA Megtisztultam, Csillukám! Minden, ami rossz volt bennem, már a múlté. Anyád megmutatta nekem a megoldást: olyan lettem, mint ő.

CSILLA Nő?

APA Nő lettem. Mert sokáig azt hittem, hogy minden probléma csak nő és nő. De rájöttem, hogy nem így van. A férfiasságom volt az ok. És nyissz, volt gond, nincs gond!

CSILLA Apuci, te tényleg azt gondolod, hogy megoldottál mindent? Hogy ha olyan leszel, mint anya, akkor minden megváltozik? Szerinted egy nyisszantással átszabhatod az életed? Az életünket? Figyelsz majd rám ezután? Figyelsz anyára ezután? Más leszel, mert más lettél?

ANYA Apuci nem más.

APA Bizony, bizony! Már nem kell figyelnem, mert együtt figyelünk rád. Nem kell szeretnem, mert együtt szeretünk téged. Nem kellene gondolatok sem, mert anyád gondolkodik helyettem is. Milyen egyszerű így az élet, ugye?

CSILLA Ti nem vagytok normálisak!

ANYA (apának) Ne erőltessük, apuci! Ez a lány meggyőzőhetetlen. (nézi az étlapot) Hozzál nekünk két pudingot. Puncsost.

CSILLA Egyetek máshol tejsodót, jó?

(Kimennek.)

CSILLA Ennyire nem lehet elrontani egy életet! Ugye? Ilyen képtelenségeket még a legelcseszettebb sors sem produkálhat! Egy anya így nem utálhat sem férjet, sem gyereket! Szeretnék kérni egy szebb életet! Kereket. Mint a gombocskát a mondókában! Vagy a dombocskát, ahová lecsücsülünk, csücs! Megbecsülünk mi mindent, amit a hétköznapi szellő lebbent fel előttünk? Felnőttek, mi tényleg felnőttünk? Hadd legyek gyerek csak egy kicsit még! Csak egy évet, vagy négyet, amilyen voltam régesrég! Én annyira másképp láttam mindent a gyerekszobámban! Megpróbálhatom újra? Lehetek magammal párban egy kicsit egyedül? Erre vágyom most, de cefetül...

(Csilla ott áll önmagával szemben.)

MÁSIK Húha, mi?

CSILLA (csodálkozik) Te én vagy?

MÁSIK Na ezt fogalmazd újra!

CSILLA (megérinti) Én te vagyok?

MÁSIK Ez még rosszabb. (közel hajol Csillához) Mi a para, mondd!

CSILLA Félek, hogy mi lesz.

MÁSIK A durvábbik jövődben? Ez lesz, amit láttál.

CSILLA Tényleg?

MÁSIK Az élet nem hazudik.

CSILLA Ha elrontom, ez vár rám. Megértettem.

MÁSIK Akarsz beszélni rímekben?

CSILLA Az nehéz, ugye? De megpróbálhatjuk.

MÁSIK Összegzek: az életed gáz lesz, ezt leszögezhetjük.

CSILLA Nem jó a rím.

MÁSIK Tudom. De a szó tetszett. Kérsz kekszét?

CSILLA És a szabály? Nem kell betartani?

MÁSIK Ezt figyelj: az életnek néha be kell tartani!

CSILLA Ez szóismétlés.

MÁSIK És?

CSILLA Lehet ilyet?

MÁSIK Milyet? Mindent lehet. Ami jól esik, azt tedd meg! Vagy szedd a sátorfád, és fújd fel a pofád! Ilyen egyszerű ez az életigenlés. Nem kell a sok-sok szemforgató kereplés. Mondd ki a tutit, az sosem butít, bébi! Vágod?

CSILLA Szóval te így látod? (csend) Ne beszéljünk így tovább!

MÁSIK Valami jó tanácsra vágysz? Hát jó, figyelj! Az élet egy nagy ház. Tele van szobákkal. Millió szoba, s a kulcslyukakon, ha belesel, mindenhol zajlik az élet. Beléphetsz bárhova, ott másokat találsz. És vagy megbékélsz velük, s elfogadod az életük, vagy kilépsz, és keresel másikat. Sok szoba van. Válogathatsz! De sose maradj ott, ahol kényelmetlen a *levés*. Válassz másikat. Nyugi, megtalálod a sajátodat. A saját szobádat.

CSILLA (gondolkozik) Most jó helyen vagyok?

MÁSIK (nevet) Mindig jó helyen vagy. (figyel) Jé! Hallgasd csak...!

(Másikcsilla eltűnik.)

HANGOK Csilla! Csillaaaaa... Hogy megnőttél! Kész felnőtt lett ez a kislány! Már nő vagy, te nagylány! Kislányom, hova nősz?

CSILLA (nevet)

HANGOK Csilla! Tanulj! Figyelj! Fogadd el! Ne csináld! Szabályok vannak, Csilla! Jó legyél!

CSILLA (nevetve) Nem leszek jó.

HANGOK Csilla, ne feleselj! Mi lesz belőled? Elrontod az életed, ha nem fogadsz szót! Csilla! Itt mindenki jól csinálja a dolgát, te is legyél olyan, mint mások! Csilla!

CSILLA Mi van? (csend) Mi lesz belőlem? Pincér, tanár, embercsináló, anyakönyvvezető, vagy pásztor? (megvonja a vállát) Mindegy. A szobám kulcsát nem adom! (kiszalad)

Budapest, 2012.